

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lipca 2020 roku (...) -2005 Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego A. W. (1) na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1987 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 70,10%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 70,10% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną ww ustawie ($70,10\% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 855,84\ \text{zł}$).

Do obliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął łącznie: 19 lat, 10 miesięcy, 25 dni, tj. 238 miesięcy okresów składkowych, 4 miesiące i 0 dni okresów nieskładkowych.

Współczynnik proporcjonalny do- osiągniętego do 31.12.1998r – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 66,92%.

Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł.

Do ustalenia współczynnika przyjęto:

- wiek w dniu 31.12.1998r. - po zaokrągleniu do pełnych lat - wynoszący 44 lata

- łączny staż ubezpieczeniowy – wynoszący 20 lat, 2 miesiące 25 dni.

Średnie dalsze trwanie życia - wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat - wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn - M.P. Nr 12, poz.173).

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 87 506,21 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów od 14 października 1977 r. do 1 listopada 1977 r., bo w ww. okresie wnioskodawca nie podjął zatrudnienia po odbyciu służby wojskowej, a więc nie była opłacana składka na ubezpieczenie społeczne.

/ decyzja k. 30-32 akt kapitałowych ZUS/

Decyzją z dnia 16 lipca 2020 r. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. , po rozpoznaniu wniosku dnia 7.07.2020 r. przyznał A. W. (1) emeryturę od 1 lipca 2020 r. tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej jako równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Przy ustaleniu wysokości emerytury uwzględniono:

- kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 130773,23 zł

- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 414774,01 zł;

- średnie dalsze trwanie życia 216,90 miesięcy;

- wyliczona kwota emerytury wynosi 2515,20 zł

/decyzja k. 5 w aktach emerytalnych ZUS/

Odwołania od powyższych decyzji złożył w dniu 9 września 2020 r. A. W. (1), domagając się ich zmiany i ponownego wyliczenia kapitału początkowego i emerytury.

W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż domaga się przeliczenia należnych mu świadczeń z uwzględnieniem faktu, iż w latach 1989 r. -2020 r. prowadził działalność gospodarczą i odprowadzał z tego tytułu składki.

/ odwołanie k. 3-6 akt. VIII U 2095/20, odwołanie k. 3-6 akt VIII U 2096/20/

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, jako bezzasadnych podnosząc, iż należne wnioskodawcy świadczenia wyliczono z uwzględnieniem wszystkich poświadczonych ubezpieczeniem okresów składkowych, w tym okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 listopada 1991 do 31 grudnia 1998 r., zaś podstawa emerytury to suma składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji (zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego od dnia 1 stycznia 1999 r. do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalonego na dzień 1 stycznia 1999 r. (zestawienie k. 7-11 plik emerytalny).

/ odpowiedzi na odwołania k. 33-34 akt. VIII U 2095/20, k. 7-8 akt VIII U 2096/20/

Postanowieniem z dnia 30 września 2020 r. Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 219 kpc połączył powyższe sprawy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/ postanowienie k 10 akt VIII U 2096/20 /

W piśmie procesowym z dnia 23 listopada 2020 r., ustanowiony w toku procesu pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołania, precyzując, iż wnioskodawca domaga się uwzględnienia przy wyliczeniu kapitału początkowego okresu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 stycznia 1989 r. do dnia 1 listopada 1991 r., kwestionuje też przyjętą przez organ rentowy kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji, bowiem A. W. (1) od dnia 1 stycznia 1999 r. nieprzerwanie prowadził działalność gospodarczą i odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne. Tym samym powyższa kwota jest zdecydowanie zaniżona.

/ pismo k. 43-44/

W odpowiedzi na powyższe organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko procesowe.

/ pismo k. 50/

Na rozprawie w dniu 24 lutego 2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie wskazując, iż dysponuje tytułem wykonawczym z 1989 r. potwierdzającym, że w tym okresie wnioskodawca był zobligowany do płacenia składek . Powyższe stanowisko poparł pismem z dnia 5 marca 2021 r. (składając jednocześnie wskazany tytuł), w którym domagał się nadto wyjaśnienia, dlaczego do stażu emerytalnego wraz z opłaconymi składkami nie zostały zaliczone następujące miesiące:

- rok 2002 syczeń- luty,

- rok 2004 sierpień, październik listopad,

- rok 2008 marzec, kwiecień,

-rok 2009 maj, sierpień,

-rok 2010 od kwietnia do sierpnia włącznie.

/ stanowisko procesowe strony powodowej protokół z rozprawy z dnia 24 lutego 2021 00:00:24-00:07:50, pismo k. 65-66/

W piśmie procesowym z dnia 22 kwietnia 2021 r. organ rentowy dokonał hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego wnioskodawcy z uwzględnieniem okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 listopada 1987 r. do 28 lutego 1989 r. oraz 1 lipca 1991 r. do 31 lipca 1991 r. na podstawie potwierdzeń Wydziału (...) i Składek.

/ pismo k. 69- 84/

Na rozprawie w dniu 24 maja 2021 r. pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podnosząc iż zgadza się z hipotetycznymi wyliczeniami ZUS i wnosi o zmianę decyzji dotyczących wysokości kapitału początkowego i emerytury, zgodnie z tymi wyliczeniami organu rentowego. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołań.

/stanowisko procesowe stron protokół z rozprawy z dnia 24 maja 2021 r. 00:00:23 – 00:06:56/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. W. (1) urodził się w dniu (...)

/bezsporne /

We wniosku z dnia 7 lipca 2020 r. ubezpieczony wniósł o przyznanie prawa do emerytury.

/ wniosek – k. 14 akt ZUS/

Na skutek wskazanego wniosku wydano zaskarżoną decyzję kapitałową z dnia 15 lipca 2020 r. i decyzję o przyznaniu prawa do emerytury z dnia 16 lipca 2020 r.

/decyzja k. 5 w aktach emerytalnych ZUS, decyzja k. 30-32 akt kapitałowych ZUS/

Organ rentowy uwzględnił do kapitału początkowego następujące okresy składkowe wnioskodawcy:

- 29.08.1973-18.05.1974- POŁAM

-12.08.1974 - 24.10.1975 - (...)

- 25.10.1975-13.10.1977 (zasadnicza służba wojskowa),

- 2.11.1977- 24.11.1978 - (...)

- 28.11.1978-30.06.1979 - PASO

- 19.11.1979-23.05.1987- PASO

- 1.11.1991-31.12.1998 - działalność gospodarcza, z tego okresu wyłączono okresy niezdolności do pracy: 1.11.1993-31.12.1993, 1.01.1996-29.02.1996 i uwzględniono je do kapitału początkowego jako okresy nieskładkowe. Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu od 14.10.1977 do 1.11.1977, gdyż wnioskodawca nie podjął zatrudnienia po odbyciu służby wojskowej, więc nie była opłacana składka na ubezpieczenie społeczne.

Przyjęto minimalne wynagrodzenie obowiązujące w j.g.u w okresach: 29.08.1973-18.05.1974, 12.08.1974-24.10.1975, 2.11.1977-24.11.1978, 28.11.1978-31.12.1978.

/ bezsporne wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego k. 27 akt kapitałowych ZUS, wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonego k. 28 akt kapitałowych ZUS, poświadczenie ubezpieczenia społecznego dla celów wyliczenia kapitału początkowego k. 8 akt kapitałowych/

Przy wyliczeniu emerytury organ uwzględnił zgromadzone i zwaloryzowane składki za okres od 1.01.1999 r. do 30.06.2020 r. tj. do końca miesiąca przypadającego przed miesiącem, w którym podjęto wypłatę emerytury w kwocie 130773,23 zł według zestawienia na podstawie raportu ubezpieczonego z dnia 21.07.2020 r. jednocześnie biorąc pod uwagę, iż:

- w 2002 r. w miesiącach styczeń, luty wnioskodawca korzystał z zasiłku chorobowego (13.12.2001-8.03.2002),
- w 2004 r. w miesiącu sierpniu wnioskodawca korzystał z zasiłku chorobowego (21.07.2004-31.08.2004), a w miesiącach październik, listopad – A. W. nie prowadził działalności gospodarczej,
- w 2008 r. w miesiącu marcu i kwietniu wnioskodawca pobierał zasiłek chorobowy (13.02.2008- 6.05.2008),
- w 2009 w miesiącu maju, sierpniu wnioskodawca korzystał z zasiłku chorobowego (22.04.2009-19.06.2009, 21.07.2009-15.09.2009)
- w 2010 r. w miesiącach: kwiecień - sierpień wnioskodawca korzystał z zasiłku chorobowego (23.03.2010-16.09.2010),

a co za tym idzie ww. są okresami nieskładkowymi.

/ bezsporne zestawienie k. 7-11 akt ZUS, k. 51 -55, pismo ZUS – k .69/

W kwestionariuszu z 13.10.2005 r. załączonym do pierwotnego wniosku ubezpieczonego o ustalenie kapitału początkowego wnioskodawca wskazał, że w okresie od 14.05.1987 r. do 14.10.1991 r. nie pracował, a w okresie od 15.10.1991 r. do 31.08.1994 r. i od 1.09.1994 r. do nadal prowadził własną działalność gospodarczą. Z załączonego przez niego wówczas zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 8.10.1991 r. wynikała zaś data rozpoczęcia działalności gospodarczej 15 października 1991 r.

/wniosek o ustalenie kapitału początkowego z kwestionariuszem k. 1-2 akt kapitałowych ZUS, zaświadczenie k. 6 akt kapitałowych ZUS/

Zgodnie z tytułem wykonawczym z 15.04.1989 r. wnioskodawca był zobligowany do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za okres styczeń -luty 1989 r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej określonej jako ślusarstwo.

/ tytuł wykonawczy k. 66 /

Wnioskodawca w okresie od 1.11.1987 r. do 28.02.1989 r. oraz od 1.07.1991 r. do 31.07.1991 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. W okresie od 1.03.1989 r. do 30.06.1991 r. nie był zgłoszony do ubezpieczeń. Z dniem 1.08.1991 r. nastąpiło zawieszenie działalności ,a jej likwidacja z dniem 1.12.1991 r.

/ bezsporne; a nadto potwierdzenie ubezpieczenia Wydziału (...) i Składek z 30.03.2021 k. 70- 76 oraz z 15.04.2021 r. k. 77-78/

Hipotetycznie wyliczony kapitał początkowy wnioskodawcy z uwzględnieniem okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1.11.1987 r. do 28.02.1989 r. oraz od 1.07.1991 r. do 31.07.1991 r. na dzień 1.01.1999 r. wynosi 93755,31 zł.

Do ustalenia podstawy wymiaru hipotetycznie wyliczonego kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1.01.1979 r. do 31.12.1988 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 71,78%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalona w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 71,78% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną ww ustawie wyniosła 876,35zł.

Do wskazanego hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego przyjęto łącznie: 21 lat, 3 miesiące, 25 dni, tj. 255 miesięcy okresów składkowych, 4 miesiące i 0 dni okresów nieskładkowych.

Współczynnik proporcjonalny do- osiągniętego do 31.12.1998r – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 69,77%. Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł.

Do ustalenia współczynnika przyjęto:

- wiek w dniu 31.12.1998r. - po zaokrągleniu do pełnych lat - wynoszący 44 lata

- łączny staż ubezpieczeniowy – wynoszący 22 lata.

Średnie dalsze trwanie życia - wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat - wynosi 209 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn - M.P. Nr 12, poz.173).

/ hipotetyczne wyliczenie k. 83 -84/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Łodzi dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach emerytalnych wnioskodawcy, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd nie znalazł zaś podstaw by kwestionować je z urzędu. Podstawę ustaleń w sprawie stanowiły również hipotetyczne wyliczenia kapitału początkowego dokonane przez ZUS w toku procesu. Sąd uznał, że wskazane wyliczenia nie budzą merytorycznych zastrzeżeń, nadto nie były kwestionowane przez wnioskodawcę. Podnieść należy, iż wnioskodawca reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika domagając się wyliczenia należnych wnioskodawcy świadczeń zgodnie z hipotetycznym wyliczeniem kapitału początkowego ostatecznie nie kwestionował prawidłowości przyjętych do wyliczenia należnej mu emerytury kwot zgromadzonej i zwaloryzowanej składki za okres od 1.01.1999 r. do 30.06.2020 r. Tym samym Sąd doszedł do przekonania iż brak jest jakichkolwiek nieprawidłowości w tym przedmiocie.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołania w przeważającej części zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 173 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 t.j.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do art. 174 ust. 1 tejże ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z ust. 3 przywołanego artykułu, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Według ust. 3b jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 w/w ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,
3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku w sprawie o sygn. III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonemu dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Z kolei ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, a więc dla osób takich jak A. W. (1) (urodzony (...))

określa przepis art. 24 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Stosownie natomiast do treści art. 25 ust 1 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei zgodnie z art. 26 ust 1 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W ust. 2 wskazano, że wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3). Przy czym w ust. 4 i 5 wskazano, że tablice trwania życia ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca Prezes Głównego Urzędu Statystycznego. Tablice, o których mowa w ust. 4, są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Z powyższych przepisów wynika jednoznacznie, że zasadą obowiązującą przy ustalaniu wysokości emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. jest zasada zdefiniowanej składki, zgodnie z którą wysokość świadczenia zależy z jednej strony od sumy składek emerytalnych jakie zostały zgromadzone na indywidualnym koncie ubezpieczonego w ZUS za okres poczynając od 1 stycznia 1999 r., zaś z drugiej od wysokości kapitału początkowego, tj. od kwoty ustalonej oddzielnie dla każdego ubezpieczonego według ustalonego przez ustawodawcę wzoru, odzwierciedlającej w przybliżeniu stan jego konta ubezpieczeniowego za okres do 31 grudnia 1998 r.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się ostatecznie (wielkości zgromadzonych i zwaloryzowanych składek wnioskodawca nie kwestionował) do oceny prawidłowości uwzględnienia przy wyliczeniu należnych wnioskodawcy świadczeń, sposobu wyliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem prowadzonej przez niego w okresie przed 1 listopada 1991 r. działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby prowadzące pozarolniczą działalność obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona

Jak zostało ustalone w niniejszym procesie i co po przedłożeniu w jego toku - w marcu 2021 r. tytułu wykonawczego z 15.04.1989 r., bazując na potwierdzeniu ubezpieczenia Wydziału (...) i Składek z 30.03.2021 r. i z 15.04.2021 r. zostało potwierdzone przez organ rentowy, wnioskodawca w okresie od 1.11.1987 r. do 28.02.1989 r. oraz od 1.07.1991 r. do 31.07.1991 r. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą i uiszczał z tego tytułu składki. W okresie od 1.03.1989 r. do 30.06.1991 r. nie był zgłoszony do ubezpieczeń. Z dniem 1.08.1991 r. nastąpiło zawieszenie działalności, a jej likwidacja nastąpiła z dniem 1.12.1991 r. Tym samym, co słusznie podnosił odwołujący, wskazana okoliczność winna znaleźć swoje odzwierciedlenie przy wyliczeniu należnych mu świadczeń. Hipotetycznie wyliczony na dzień 1.01.1999 r. kapitał początkowy przy przyjęciu tych założeń – tj. przy uwzględnieniu w stażu ubezpieczeniowym dodatkowo okresu prowadzenia przez wnioskodawcę działalności gospodarczej od 1.11.1987 r. do 28.02.1989 r. oraz od 1.07.1991 r. do 31.07.1991 r. i uiszczanych z tego tytułu składek, ma wyższy niż dotychczas ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 71,78% i wynosi 93755,31 zł. Tym samym w tej części żądanie przeliczenia należnej mu emerytury należało uwzględnić.

W ocenie Sądu, brak jest jednak podstaw do uznania, iż powyższe powinno mieć miejsce od miesiąca złożenia wniosku o przyznanie świadczenia na skutek, którego wydano zaskarżoną decyzję.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odróżnia moment powstania prawa (tj. spełnienie warunków - art. 100 tej ustawy) od momentu wypłaty świadczenia, tj. co do zasady nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /III AUa 753/18 - wyrok SA Lublin z dnia 21-03-2019/.

Przy tym nie należy tracić z pola widzenia, iż organ rentowy nie musi prowadzić szczególnego postępowania zmierzającego do poszukiwania dowodów, które mogłyby ewentualnie prowadzić do wykazania wyższej wysokości świadczenia, a obowiązek taki spoczywa przede wszystkim na ubezpieczonym, co też oczywiście leży też w jego interesie /III AUa 861/18 - wyrok SA Białystok z dnia 24-01-2019/. Nie jest rolą organu rentowego wyřeczanie ubezpieczonych przy składaniu wniosków o świadczenia i samodzielne poszukiwanie dowodów. Błąd organu rentowego miały miejsce jedynie wówczas, gdy dokumenty potwierdzające wysokość podstawy wymiaru składek były złożone przez wnioskodawcę wcześniej i nie zostały uwzględnione przy ustalaniu wysokości świadczenia /III AUa 907/17 - wyrok SA Lublin z dnia 26-04-2018/.

Na gruncie rozpoznawanego przypadku, wnioskodawca składając wniosek o ustalenie kapitału początkowego podał, że w okresie od 14.05.1987 r. do 14.10.1991 r. nie pracował, a w okresie od 15.10.1991 r. do 31.08.1994 r. i 1.09.1994 r. do nadal prowadził własną działalność gospodarczą. Zaś z załączonego przez niego wówczas zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 8.10.1991r. wynikała data rozpoczęcia działalności gospodarczej (...).10.1991 r. Składając wniosek o emeryturę w dniu 7.07.2020 r. wnioskodawca również nie wskazywał, iż w spornym okresie prowadził działalność gospodarczą i nie przedstawił dowodów na tę okoliczność. Powyższe wywiódł dopiero w odwołaniu, a tytuł wykonawczy pośrednio potwierdzający tą okoliczność przedłożył dopiero w toku procesu, załączając go do pisma procesowego z dnia 5 marca 2021 r. Tym samym w ocenie Sadu Okręgowego nie ma podstaw do przyznania wnioskodawcy emerytury z uwzględnieniem wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego niż pierwotnie przyjętego w zaskarżonych decyzjach - już od miesiąca w którym złożono wniosek o emeryturę tj. od lipca 2020 r. Skoro wnioskodawca dopiero w marcu 2021 r. przedstawił dowody dające asumpt do przyjęcia wskazanego wyższego wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, dopiero od tego miesiąca zachodzą podstawy do przeliczenia mu na tej podstawie należnej mu emerytury.

Z tych też względów Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie pierwszym sentencji zmienił zaskarżone decyzje i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. do przeliczenia emerytury A. W. (1) od dnia 1 marca 2021 r. przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego

wynoszącego 71,78 , zaś w punkcie drugim sentencji zgodnie z (...) § 1 k.p.c oddalił odwołania od powyższych decyzji w pozostałym zakresie.

Stosownie do wyniku postępowania, na podstawie art. 98 k.p.c., Sąd obciążył organ rentowy obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez odwołującego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika wnioskodawcy Sąd ustalił na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r.(Dz.U.2015.1800 tj.).

J.L.

z/odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn ZUS, wypożyczając akta ZUS